DE FEBRE ANON.
1678

FOLLINUS H. — FEBR. PETIC.
1622

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

DISSERTATIO ...

65252/A

XVIII 4

DISSERTATIO PHYSICO-MEDICA DE FEBRE.

Secundum Principia Dni Carteſii.

Prælecta in conventu Clariſſimorum D. D. Naturæ Curioſorum ſingulis hebdomadis

Lutetiæ Pariſiorum

In ædibus Nobiliſſ. De Montmor congregatorum. Primum Gallicè edita, nunc vero in uſum

ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ

Latinitate donata.

Duplicate

LUGD. BATAV.

Apud Abrahamum Gaasbeekium.

1678.

BRITISH MUSEUM
SALE DUPLICATE
1787

TYPOGRAPHUS LECTORI

S. P. D.

Cum nuper Opuſculum hocce mihi in manus incideret, nec perlectum quibuſdam artis Machaoniæ peritis diſpliceret, ſtatim illud Latiali toga indutum luce publica donandum judicavi: quod ipſum tibi haud ingratum extitiſſe, ſi animadvertam, propediem alia, ejuſdem nec ignobilioris argumenti daturus ſum. Hoc interim fruens, belle vale ac conatibus noſtris fave.

SCALIGER

lib. I. de plantis.

Ego ſapientiæ ambitum, tanquam animi noſtri Ærarium quoddam ſemper judicavi, in quod communia Commentationum noſtrarum vectigalia inferenda cenſeo, ſed proba; unde ſibi ſuum quiſque in uſum ſumat ſine invidia atque ſimultate. Unum enim corpus ſumus, unusque Spiritus hujus corporis, qui â Deo profectus pro communi excubet utilitate.

DISSERTATIO PHYSICO-MEDICA DE FEBRE.

CUM febrile frigus impræſentiarum Diſſertationis meæ objectum exiſtat primariū, ſedulò cavendum erit, ne quæ de ejus Natura aſſeram, explicationi reliquorum hujus Morbi accidentium, contrarientur. Quapropter cum de eo ſententiam meam dare haud erubeſcam, de Febre ipſamet paucula quædam præfari cogor; aſt cum illa conſequens ſit alicujus dyſcraſiæ in corpore humano, nul-

latenus â propoſito digrediar, ſi quaſdā ex regulis ac legibus quibus ejus Oeconomia ſtat & conſervatur, enarravero.

Certò & indubitatè conſtat, ſanguinem in Corde rarefactum formamque Spiritus vitalis conſequutum, ex eo cum vehementia quadam in Arterias, quibus mediantibus ad extrema corporis uſque deferatur, proſiliendo exire; ex iis vero in venas capillares & ſucceſſive majores, ac ultimo Cavam, quæ eum Cordi poſtliminio reaffundat, propelli. Indeque iterum Univerſam ſanguinis Maſſam denuo circulationem inchoare, ac unius diei decurſu aliquoties in

hunc

hunc circulum agi, jamdudum Harvei induſtria innotuit: hinc recte non nemo,

Nec mora, nec requies interdatur ulla fluendi:

Per plurima experimenta & irrefragabilia ratiocinia patet, alios quoque in corpore noſtro contineri humores, qui pari ratione, curſu regulari ac determinato feruntur; adeo ut pleræque illarum partium, quæ ſolidæ dicuntur, nec ſeſe immediate contingunt, infinitam pene multitudinem parvorum ſive ſenſibilium ſive inſenſibilium tubulorum, per quos particulæ fluidæ decurrant & moveantur, componant.

Arteriarum pulſus, qui

præcisè ex continuatis vicibus Cordis Motitationibus reſpondent; toties renovantur, quoties ſuſcepto ſanguine illarum repetitæ fiunt diſtenſiones. Cum vero liquor iſte conſtet quamplurimis parvitatis indefinitæ particulis, quarum hæ reſpectu illarum diverſimode moventur, aſſiduo ſatis magna illarum quantitas, quâ corpus nutriatur, aut ſi eo in ſtatu verſetur, excreſcat quoque, per Arteriarum poros propellitur.

Sanguinis particulæ dicto modo à reliquis ſeparatæ, neceſſario omnium maxime ſubtiles & agitatæ ſunt; quæ vero in Venas tranſeunt craſſiores ac minus motæ; aſt

Cor-

Cordis thalamos iteratò pertranſeuntes attenuantur & rarefiunt.

Univerſa idcirco ſanguinis Maſſa tandem in Spiritus converti poſſet, qui omnes ex Arteriis, per cæca partium ſpiracula uti priores, aufugientes, ſanguinem effætum ac inertem in vaſis relinquerent, niſi quædam Chyli portio cum ſanguine verſus Cor refluo illudque ſtatim ingreſſuro confunderetur, ex quo quadātenus reficiatur ac ad caloris & incendii ſuſceptionem minus aptus evadat.

Sanguis è corde propulſus; ac jugi celerique motu per omnia Arterioſi ac venoſi generis diverticula pro-

fluens, ſuſceptum elaboratumq; in corde Calorem cæteris corporis partibus communicat; iſtius vero portionis quæ è bivio per Maximum Aortæ truncum ſurſum protruditur, ſubtiliores magiſque vividæ particulæ per Arteriarum Carotidum poros in Cerebri gyros & anfractus ſinuoſos uſque excurrunt, ubi â torpidioribus ac craſſioribus ſeparatæ, Spiritus conſtituunt animales, qui inde Nervos Muſculoſque irradiantes, duo admodum notabilia producunt effecta.

Quorum primum, quod inflatus hic potius Muſculus quam oppoſitus (antagoniſta dicitur) adeoque in latitudi-

ne

ne extenſus, longitudine vero abbreviatus, membrum cui inſeritur, adducat; inflatus vero & extenſus oppoſitus adductum membrum ſecum abducat, & in priſtinum locum reducat. Sic è dictis liquet, Membrorum motum immediatè â Spirituum animalium curſu dependere.

Alterum eorundem Spirituum per Nervos undulationem conſequitur; continuantes etenim agitationem ſuam, Nervorum filamenta, ſubſtantiam eorum medullarem componentia, â ſe mutuo levi cū tenſione ſe juncta ſervant. Hoc ex ipſo, ſi eæ corporis partes, ubi filamentorū ex-

trema deſinunt, per objecta quædam moveantur externa, illa Actio facillime in Cerebrum uſque defertur, unde quædam in mente reſultant ſenſationes ; hic autem ſtatus vigiliarum nomine venit.

E contra, ſi Spiritus illi, ſive quod omnimode diſſipati fuerint, ſive quod nimia paucitate Cerebri Nervorum ac oblongatæ medullæ ſpinalis repletioni non ſufficiant, eorum filamenta tunc flaccida ſibique invicem quaſi agglutinata, impreſſionem foris acceptam, Cerebro non amplius communicabunt; atque adeo ſenſus in nobis deficient. Hæc, autem conſtitutio ſomnus dicitur: qui

non abrumpetur priuſquam Spiritus animales ea regenerentur copia, quâ dilatato Cerebro, Nervorumque orificiis reſeratis, eos diſtendere valeant. Licet enim parva admodum Spirituum quantitas in Dædaleis Cerebri Mæandris oberret, eo non obſtante, ſi corpus extrinſecus impreſſione ſatis forti, quæque idcirco ad Cerebrum deferetur; tangatur, aliquatenus tamen excitabimur. Exinde enim in mente orietur ſenſatio, quæ cauſa erit, quod maximâ parte Spirituum eò tendente, unde derivabatur Impreſſio, Arteriæ Nervique aperiantur, ac ſatis ſpatii ad divagandũ concedatur pau-

cis illis Spiritibus animalibus, qui ſecùs aliis uſibus inſervijſſent, adeo ut jam membra moveri; corpuſque ad actiones tempore Vigiliarum obiri ſolitas, diſponi poſſit.

Hiſce notatis, ſi quacunque de cauſa, portiuncula quædam alicujus corpore noſtro contenti humoris, alicubi in eo ſtagnans ac quolibet modo corrupta, tandem, ſanguini venoſo, quo cum ad Cor profluat, admiſceatur, (ſuppono eam non tam vegete & commode rareſcere, ac ſanguis ille qui Medicis laudabilis audit; ſicuti ligna viridia difficilius incendium concipiunt quam quidem

ſicca) Cor parum omnino diſtendetur, ac Arteriæ paululum ſanguinis ſuſcipientes digitorum pulpas leviter ferient. Spiritus vero longe minori quantitate ac agitatione per corpus diſcurſantes, partium ſolito motui, quo ſuſtentantur & in quo earum calor radicatur naturalis, vix aut diminute ſaltem ſufficiunt: hinc illa frigoris ſenſatio, quæ in Febribus Horror rigorque dicitur, quique haud raró comitatur punctionibus aſperis acribusve, prout materia corrupta & per Arterias propulſa, interiorem earum tunicam lambendo alluendoque varie afficiat: vel quædam ex particulis pu-

trefactis per poros elapſæ: Nervorum filamenta, illarum curſui obſtantia, diverſimode moveant.

Cum Spiritus animales, quamdiu dicto modo agitemur, tanta ut aſſolet copia, non generentur, illi qui mentis arbitrio, in hos illoſve muſculos determinantur, eo fine, ut Corpus in motus obeundos adigant, vel hac illave inpoſitione conſervent, ex nimia paucitate preſſioni valvularum contra poros, per quos elabi poſſent, impares exiſtunt, (ſic paucus aër per Siphonē in machinas quaſdā immiſſus, valvulam ex adverſo foraminis non premit, ſed ſtatim evadit) atque adeo è

Muſcu-

Muſculis fortuitò ac inordinatè in hos illoſve influentes, membra in partes contrarias alternatim adducunt, hoc eſt eum producunt tremorem, qui febrile frigus comitari conſuevit.

Licet interim omnis materia corrupta fortaſſis aliquot minutorum ſpatio Cordis lebetes tranſierit, nihilo ſecius horror, & rigor ille diutius perſiſtent; cum ex lege circulationis eadem illa Materia etiamnum ita diſpoſita, ut quemadmodum antè omnem rarefactionem reſpuat, in Cruoris ſinum reduci poſſit; aſt quo pacto lignum viride ſemel incenſum vehementius ardet, ac diutius in ardo-

ardore continuat quam ſiccum, pari ratione Materia illa febrilis Cordis diverticula aliquoties repetens, tandem ad ſummum quem admittit, rarefactionis gradum deducitur, ac ſolito concitatius & frequentius â Microcoſmi principe expellitur: hinc in febribus ardor intolerabilis moleſtiſſimi frigoris ſucceſſor evadit.

Pulſum ordinario frequentiorem ac majorem nullus mirabitur, qui ſanguinem ſummopere rarefactum ejectionibus ſub æquali temporis decurſu ſolito ſæpius iteratis in Arterias propelli conſideret: uti nec ſummum calorem, cum ſanguis ebulliens

liens Biolychnio egreſſus, ea celeritate, ut ipſa decurrendi circuitus peripheria ninihil adferat refrigerii, ad extrema membrorum amandetur.

Cum præſente hac diſpoſitione copioſi Spiritus confertim in Cerebrum, inde vero in Nervos ac Muſculos undulent, dormiendi impotentia, ſomnus rarus, tardus aut nullus, capitis dolores, moleſtiſſima omnium partiū ſenſibilitas, ac ſumma virium lucta, quæ multis in ægris obſervatur, producuntur.

Nec rarum eſt, Spiritus animales fortuito curſu per Cerebrum motitatos ſua ſponte ad certas quaſdam in eo

eo partes ferri, eo modo, ut antea ſæpius ad alicujus objecti præſentiam moti determinatique fuêre; hinc ejus objecti quaſi præſentis Ideam menti oblatam iri certo certius eſt; in eo autem ipſo continuata Ægrotantium deliramenta conſiſtere, è dictis claret.

Si Febris continuæ aut intermittentis acceſſione periodica, univerſi corporis membra diutius excrucientur, ſanguinis particulæ ſumma mobilitate vigentes, partium ſtaminibus non apponuntur, ſed ex illis quaſdam & abradentes, ſub forma ſudoris, inſenſibiliſve perſpirationis abeunt evaduntque in auras: cor-

corporis autem emaciatio- nem inde, eſſe deducendam, nullus cum ratione dubita- bit, qui ardente ſyrio,

Cum rubicunda Ceres medio
ſucciditur æſtu.

Plantas hac de cauſa exare- ſcere videat, quod ſuccus è terra prolectus â ſummo ca- lore maximè attenuatus per earum poros tranſpirando avolet.

Febrem eo, quo explica- vi, modo generari, luce me- ridiana clarius apparet: ete- nim dum pus fit ſive abſceſſu ſive vulnere Febris ordinario obſervatur; eo autem facto vel extra corpus delato, illam ceſſare, Lippis ac tonſoribus percognitum eſt.

Licet

Licet interim Febrilis Materia, quæ tacitis incrementis ad maturitatem aſſurrexit, è foco locove generationis ſuæ profluere ceſſet, nec nova amplius ſanguinis Maſſæ jam jam in Cor effundendæ convehatur; quæ ſanguini mixta eſt paroxyſmo tamdiu producendo ſufficit, uſquedum frequentibus circulationibus defæcata, ac laudabili ſanguinis temperamento quadantenus congrua evaſerit. ſic muſtum in vaſis fermentando depuratur.

Paroxyſmo dicta ratione finito; febris non reverteretur, niſi aut fermentum aut certa quædam diſpoſitio remanſerit eo in loco, ubi primitus

mitus materia corrupta fuit, propter quam alia iterum colligatur; quæ tandem conſtituto tempore ad febrilem incaleſcentiam matureſcens ſeſe in vaſa effundat, eademque ut ante producat ſymptomata.

Ex his ergo concludendum reſtat, febrem eſſe Quartanam, ſi poſt triduum materia ſatis evecta è partium latebris in maſſam ſanguinis vehatur: Tertianam, quæ poſt biduum: Continuam vero exiſtere, ſi continuatis vicibus vitalis impuretur liquor: Continua quaſi duplicata æſtuabit, cum ab admixta materia ſanguis ita corrumpatur, ut eo tempo-

ris,

ris, quod inter ultimum Materiæ febrilis è foco ſuo profluxum, & effuſam collectæ denuo Impuritatis guttam intercedit, reliquias ſequeſtratas deponendo, priſtinæ craſi reſtitui nequeat: vel cum aliquot horarum intervallo tanta accumuletur copia, ut partibus continentibus moleſta, eas ad ſui excretionem ſtimulet.

Hoc illove poſito, ſi quando Materia febrilis quantitate majori in Caloris focum deportetur intenſius ex inde oriri incendium, patet, probaturque ex eo, quod cum ligno viridi comparata, aliquatenus ſanguinis refectioni, priuſquam vitali incendio aptum

aptum evadat ſuccendiculum, inſervire debeat: etenim prima vice Cor pertranſiens leviuſculum cum rigore frigus, ſomni ac quietis deſiderium in nobis efficit; hincque paroxyſmi iterata acceſſio ſive febris duplicatio dijudicari ſolet;

Prælibata omnia facilius aſſenſum merebuntur, ſi iis ſedulo penſitatis & ad incudem redactis, media quibus Medici depellendæ febri incumbunt, conſideremus. Præſcibere autem aſſolent minorem cibi aſſumptionem, venæ ſectionem, purgationes varias, vel quod longe rarius obtinet, topicorum externorum eo loci,

quo Arteriæ minus ſub cute deliteſcunt, applicationem.

Duobus prioribus Remediis corpus emaciatur, ac partium fibræ non adeo diſtentæ laxius ſibi invicem incumbunt & applicantur: atque hæc ratio, quod macilentorum carnes Obeſiorum longe molliores, ſint; his & ille debetur effectus, quod partium tubuli minutiſſimi per quos humores moventur, illorum curſui magis obſequantur, ac ſanguinis per Venam ſectam diminutæ copiæ liberiorem motum concedant, propter quem circa partes in quibus morbi fomitem ſtagnans fo-

verat,

verat, tam facile reſidere non poſſit. Temperatâ vero Inediâ cauſam febrilem debellamus, & per conſequens ejus effectum Febrim ſuperamus, cum antea alimentorum natura corruptioni huic amica eſſet.

Purgatione autem eæ ſanguinis particulæ, propter quarum admixtionem impurus â laudabili diſferebat, præcipitantur: ſicuti cujuſdam liquoris guttulâ, maximam quandoque aquarum turbidarum copiam Chemici clarificant: unde ſanguis ea ratione deſpumatus materiæ febrilis focum pertranſiens, haud ita facile

cule corrumpitur; ſicque paulatim omnia antiquo vigori reſtituuntur. Fortaſſis ipſa purgatione ſanguis fluidior evadit abſque ulteriori Temperamenti mutatione, quæ ipſius diſpoſitio Febrium medelæ ſufficit, cum jam omnia partium diverticula, ubi antea ſtagnans retinebatur, libere pervadat.

Medicamenta exterius applicata me judice effectum, cujus poſtrema mentio eſt, ſolummodo producent, enarratiſque Remediis virium efficaciâ longiſſime cedent, cum multo remotius, idque vix ſine felicioris ſideris aſpectu in

Maſſam agant ſanguineam: qua hypotheſi cum maxime ab eorum deflectam ſententia, qui Medicamentis plus virium; quam quibus pollent, adſcribunt: Ita nec ab eorum Arti Medicæ inimicorum partibus ſtem, qui indifferenter pharmacis omnem denegant efficaciam, eâ exceptâ, quâ Morbum cum præſenti diverſum producere vel exiſtentem augere valeant; quique affirmant, eorum, qui ſine ope Medica in cenſum Libitinæ adſcribuntur, numerum, vix excedere calculos illorum, quos, quod medicum vocaverint, fata-

lem ſibi horam maturaſſe judicant, ac tot ſponte naturæ quam Medicaminum uſu priſtinæ ſanitati reſtitui; allegantes inſuper gentium aliquot ſeptentrionalium exempla, quæ more praxi modernæ contrario, febricitantes ſolummodo vino utuntur, reliquo tempore abſtemiæ degentes, quæque ſæpius ſua adverſus febrim præſidia ex allio, pulvere nitrato contuſo ac aquâ vitæ diluto, componunt.

Uti eorum opinioni non accedo, ita nec facile mihi perſuadeo, uſitata remedia, aliis, quam quas explicavi, facultatibus gaudere,

dere, quæ Febrem idcirco dicta ratione oppugnant, nec majori cum certitudine, quam quæ â quotidiana innotuit experientia, de eâ Triumphant.

FINIS.